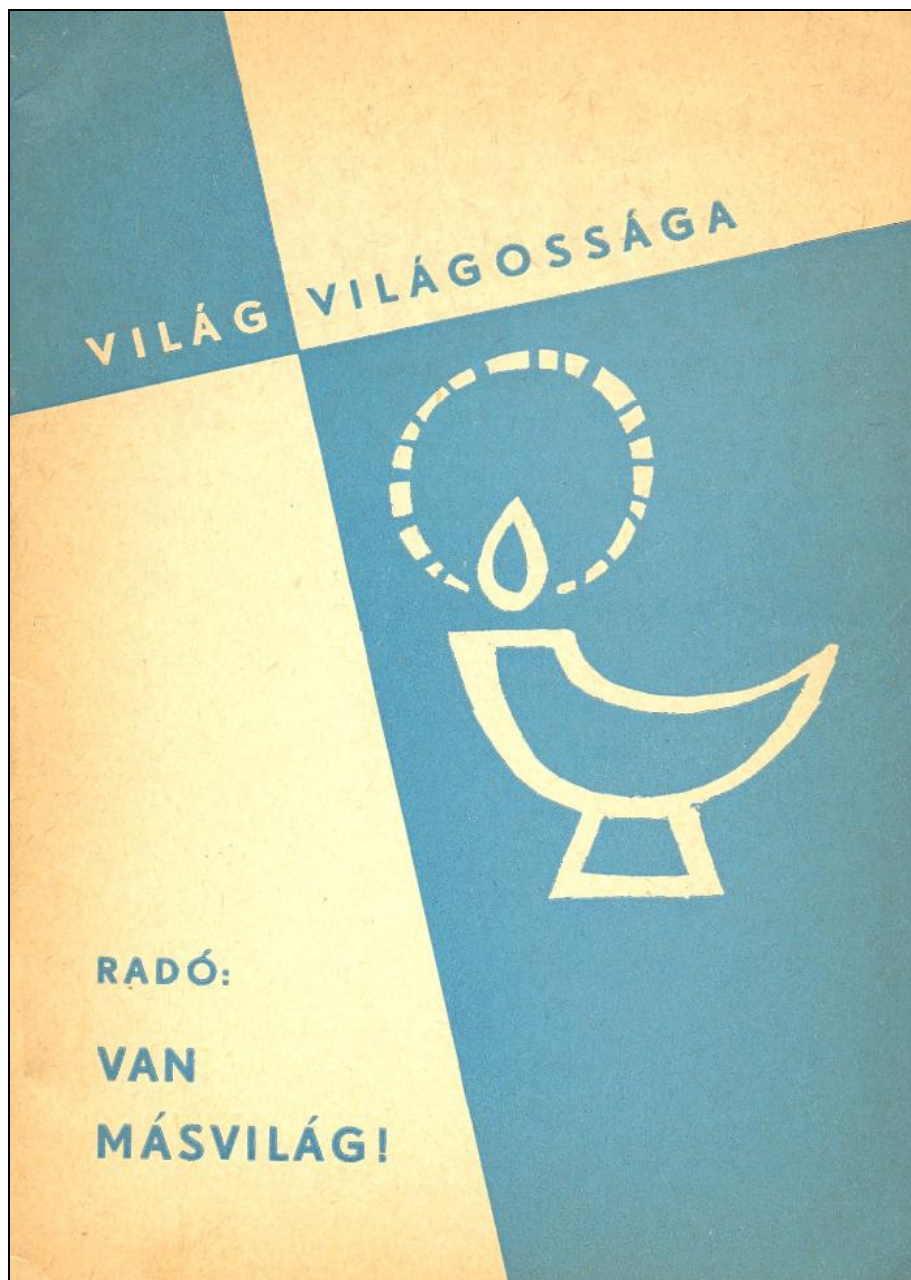

Radó Polikárp Van másvilág!

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Radó Polikárp
Van másvilág!

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című füzet második, változatlan kiadásának elektronikus változata. A füzet 1957-ben jelent meg az Opus Mystici Corporis kiadásában. Az első kiadás az Új Ember Kiskönyvtára sorozatban jelent meg 1947-ben. Az elektronikus változat Valentiny Géza prelátus úr, az Opus Mystici Corporis vezetője, engedélyével készült. A füzetet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog az Opus Mystici Corporisé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Van másvilág!	4
A másvilág jelentkezik.....	5
Napjainkban is üzen a másvilág.....	7
Aki a másvilágból jött hozzánk.....	8
Az égi haza.....	10
A látnivalók folyamai	12
A mennyei életforma.....	14
Urunk örömeiben	15
In saecula saeculorum	16

Van másvilág!

Szerte a világon felhangzik ünnepeinken a hitvallás szava: „*Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden látható és láthatatlan dolgok Teremtőjében!*” Ezt a mondatot 1600 évvel ezelőtt fogalmazták. Ennek a mondatnak igazságáért haltak százezrek keresztény őseink közül vértanúhalált. Ezzel a mondattal lépjük át a teremtett, látható világ korlátait. Ezzel a mondattal mutatunk rá, imádságra emelt kézzel egy láthatatlan, de annál szebb, fenségesebb, bár csak sejtett, csak körvonaláiban szemlélhető, csak hasonlatokkal és tagadásokkal kifejezhető világra: *a másvilágra*. Az első keresztény filozófus, *Szent Justinos*, Róma kormányzójának ítélőszéke előtt állott hitéért, és szabatosan vallotta meg a másvilágról hitét, mikor a kormányzó gúnyosan kérdezte: „Hallod-e! Te, kit a szó mesterének mondanak és azt hiszed, hogy az igaz tanítás birtokodban van: ha majd tetőtől talpig megvesszőztek, az égbe fogsz felszállni?” Mire a bölcs így felelt: „Nem gondolom ezt, hanem tudom és tökéletesen meg vagyok győződve róla.”

Sokan vannak, akik még csak keresik az Istent, hátha megtalálják, amint Szent Pál Athénben mondotta. Az ilyenek szeretnék, ha olyan biztosak lehetnének, mint Justinos volt, az első keresztény bölcselő, de egyelőre csak az istenkereső költőnek szavával azt mondják:

Minden rossz, ha vége rossz:
és az élet vége rossz...
Mit csináljunk emberek?
Hazudjunk-e egeket?
Ne hazudjunk, emberek!
Keressük az egeket!
Talán van még valami...
Be' nehéz kimondani! ...

(Babits Mihály)

Keressük hát az egeket! Természetes, hogy a magára hagyott emberi elme soha kutatásával ki nem találhatja ezeket az igazságokat; jószágos Alkotónk azonban, aki nemcsak urunk, hanem atyánk is, nem elégedett meg azzal, hogy a teremtett világegyetem óriási könyvéből kiolvashattuk azt, hogy van. Elárult olyanokat is az ő isteni életéből, a láthatatlan, odaátvaló világból, amiben az emberiség, természete szerint, csak tudatlan lehet. Már *Szent Ágoston* mondja, hogy hitetlen testvérei, ha az örök életről szólt, maguk között susogni kezdtek: „Ugyan ki támadott fel közülünk? Ki jött hozzánk onnan? Ki tudja elmondani, hogy mi történt ottan?” Valóban, a láthatatlan világnak az a hátránya megvan, hogy *közvetlen tapasztalásunk nem férhet hozzá*. De mégis lehet róla tudásunk, hiszen sok dolog van, amit nem közvetlenül tapasztalunk. Istennek láthatatlan világa is néha jelentkezik, hogy van!

A másvilág jelentkezik

Istennek láthatatlan világa néha a természetes világnak rendjét megzavarja, és ilyenkor józan eszünk parancsa szerint következtetnünk kell, hogy ilyen láthatatlan világ van, ha nem is tudjuk kézzelfoghatóvá tenni, és nem is ismerhetjük meg összes tulajdonságait. Úgy van ez, mint amikor a múlt század híres francia csillagásza, *Leverrier*, az egyik bolygónak, az Uranusznak pályáján rendellenességeket észlelt. Asztalához ült, számolni kezdett, és arra a következtetésre jutott, hogy a zavarokat csak egy soha nem látott, nem is sejtett más bolygó okozhatja. Bonyolult számításaival pontosan ki tudta cövekelni az égboltozatnak azt a helyét, ahol a bolygónak lennie kell. Berlinbe írt egy kollégájának, mert annak sokkal erősebb teleszkópja volt, közölte vele adatait, és *Galle*, a berlini csillagász rögtön észlelte az ismeretlen, a számítás alapján talált csillagot!

Ugyanígy van a másvilággal is: *önmaga tanúsítja létezését azzal, hogy a természetes világ rendjét néha megzavarja*. A gondolkozó észnek ekkor csak egy következtetése marad: csakugyan kell léteznie ilyen „más”, láthatatlan világnak, mert jelentkezik. A közvetlen tapasztalatunkat „átlépő” (transzcendens), de azért valóságos másvilág földi jelentkezése, *a természetben észlelt rendellenesség: a csoda*.

Mintha a másik világ egy állandó adóállomást építene a mi korunknak, úgy történt 1858-ban. Franciaország egy elhagyatott, jelentéktelen hegyvidéken élt egy kis, jelentéktelen, ismeretlen proletárleány, az átlagosnál gyengébb szellemi képességekkel ellátott leányka 14 éves volt, mikor ebben az évben februárban, fagyújtás közben a Massabielle sziklájának barlangjában gyönyörű fiatal nőt pillantott meg. Nem tudta, mi volt az, amit látott: hófehér öltözetben, kék övvel derekán, fátyolát hátravetve viselte a nő, mezítelen lábain egy-egy aranyárga rózsza pihent. A tönkrement molnár kisleánya, *Soubirous Bernadett* egymásután tizennyolcszor látta a fiatal nőt.

Csakhamar híre ment, hogyan ment ki nap-nap után a sziklabarlanghoz; kíváncsiak százai, majd ezrei mennek vele együtt. Igaz, hogy nem látnak az égvilágon semmit, de meglepődnek, sokan meghatódnak, mikor látják a kis szegény leányt ott térdelni a keményre fagyott földön, ormótlan facipőben, nagykendőbe burkolva. Arca hol elsápad, hol kipirul a gyönyörűségtől, szemmel láthatólag beszél valakivel, szeméből könnyek peregnek; leírhatatlan az elragadtatás, amikor angyali mosoly villanik végig szelíd arcán. A község hitetlen orvosa az elragadtatás perceiben pontosan vizsgálta a kisleányt, de teljesen normálisnak találta érverését, szívműködését. Bernadett azonban érzéketlen; egy ízben negyedóráig égette jobbkezének gyertyája balkezének ujjait, semmit sem érzett, és nyoma sem maradt az égésnek.

Eddig minden lehetne csupán hisztéria, idegbetegség, bár semmi jele nem volt ennek. Február 25-én a tömeg egyszerre csak azt látta, hogy Bernadett térdein bekúszik a barlangba, és kezeivel elkezd ászni a barlang laza homokján a talajt. Senki sem tudta, mit akart. Később mondta meg a kisleány, hogy a csodálatos Úrnő adott neki parancsot, mossza meg a barlangban lévő forrásban az arcát. Természetes, hogy a barlangban soha semmiféle forrás nem volt. Most mégis, amint túrta a földet, az egyszerre nedvesedni kezdett, mindig több víz tört fel, és végre is vékony erecskében csörgedezett tova. Néhány nap múlva már bővízű forrás volt a barlangban, és csakhamar egy teljesen megvakult egyén visszanyerte látását. Egy hét múlva már húszezer ember szorongott a barlang előtt. Csak az első csodálatos gyógyulások után kezdődött meg az egyházi vizsgálat, mely négy év múltán mondta csak ki, hogy a jelenés magán viseli az igazság jeleit.

Azóta 90 esztendő telt el. 90 év közül egy sem volt, hogy a Lourdes barlangja fölött épült szépséges bazilikában *ne történt volna csodás, hirtelen gyógyulás*. 1882 óta állandó

Orvosbizottság működik a gyógyulások felülvizsgálata céljából Lourdes-ban; ez állapítja meg, hogy az illető gyógyulás a természet rendje szerint nem magyarázható meg. Rajtuk kívül sok orvos működik az Orvosbizottság mellett: 1890–1914 között 6983-ra rúgott a számuk. Az orvosok szakvéleménye szerint 1913-ig 4445 gyógyulás történt, amit a tudomány nem érthet meg. Néha-néha fellángolt a vita. *Rudder Péter*, belga gyárimunkás esete keltett századunk elején nagy feltűnést; könyvtárra való irodalma keletkezett a „Rudder-esetnek”. A szegény dolgozónak csont-tuberkulózisa volt; lábszárából egy másfél centiméternyi darab hiányzott, lábfejét 360 fokos szögben lehetett körülcsavarni. És íme: a forrásban való fürdés után ráállt a lábára, a hiányzó csont rész egy pillanat alatt épen, sértetlenül ott volt lábszárában.

Lourdes 90 év óta hirdeti a világnak: Van más világ, itt az üzenete: a természet rendjében megmagyarázhatatlan jelenségek történnek; minden évben 25–30 csodás gyógyulás.

Napjainkban is üzen a másvilág

Nagyon tanulságos napjainkban a konnersreuthi egyszerű szabómester leányának esete: *Neumann Terézé*. Egyszerű, tanulatlan falusi leány. Otthon él szüleinél, mindenki tudja, hogy péntekenként látomásban végigéli Krisztus kínszenvedését és Krisztus sebei megjelennek testén és bőven véreznek – másnapra nyomuk sincsen. Húsz év óta – 1926 óta – sem nem eszik, sem nem iszik, csak az Eucharisziát veszi magához. És mégis él, testsúlya ugyanaz marad. Az esetet sokan vizsgálták: legjobb egy hitetlen újságírónak kétkötetes nagy könyve a konnersreuthi esetről (*Der Fall von Konnersreuth*). Münchenből azért utazott Konnersreuthba, hogy leleplezze a szerinte csaló Terézt. Hetekig, majd hónapokig figyelte és kénytelen volt kétkötetes művében megírni, hogy az ismertett jelenségek csakugyan megvannak, és az esetnek nincsen természetes magyarázata. A konzekvenciát levonta: katolikus lett. Csakhamar a hitlerista rémuralom elején vértanúhalált halt. Az egykor hitetlen, majd katolikus vértanú újságíró neve: *Fritz Gerlich*.

Természetes, hogy nemcsak Németországban, *hanem nálunk is történnek ilyen jelenségek, amelyek a másvilágból erednek*. Boldog Margit szenttéavatásához is megvolt a szükséges, az egyházi törvénykönyv által előírt két csoda: az egyik feltűnő gyógyulás a szegedi klinikán történt. – Isten szolgájának, a fiatalon elhalt Kaszap Istvánnak közbenjárására is történtek csodák. Az egyiket a kőszegi bencések egyike mondta el, aki mint lelkiatya működött az illető betegasszony mellett. A nő már két év óta beteg feküdt. Méhdaganata volt. A kőszegi és szombathelyi kórház véleménye szerint műtétre alkalmatlannak tartották. Úgy kezelték, mint aki már befejezte életét. Sokszor ájult el az ágyban. 1942 karácsonykor kezdtek el kilencedet Kaszap Istvánhoz, hogy közbenjárására szabadítsa meg Isten betegségétől. Semmi javulást nem tapasztaltak; mégis nagy állhatatossággal egyik novénát a másik után kezdték. A kilencedik kilenced utolsó napján, március 15-én, különösen rosszul érezte magát. Az előző napokban már egészen gyengén volt. A városban az a hír járta, hogy napjai meg vannak számlálva. A férj kétségbeesésében felment a kőszegi kálváriára és fagyban, hóban ott imádkozott feleségeért. Utána hazament. Egyszerre csak hallja, hogy az asszony beszélget magához: Még nem végezték el aznap a kilenced imáját. Elmondták hát, mint már annyi hét óta közösen az imát Kaszap Istvánhoz. Alighogy elvégezték, az asszony megváltozott hangon ruháit kérte. Felöltözött. Átment a szomszéd szobába. Férje megijedt, mert azt hitte, ez a halál előtt bekövetkező megkönnyebbülés, az euphoria. Várta a véget. Az asszony azonban nem volt hajlandó visszafeküdni ágyába. Teljesen jól érezte magát; a zongorához ült és a Te Deumot játszotta. A férj még mindig ijedten rohant a házi orvosért, aki csakhamar meg is jelent. Dr. Vukán óriási csodálkozására a betegség semmi nyomát sem találta páciensében. A szombathelyi vizsgálatnál külön kiemelték, hogy semmiféle izomelfajulást nem találtak a hosszas betegség után; az izmok rendesek, teltek voltak.

Nagyon könnyen szaporíthatnók napjaink hasonló eseteit: amikor üzen a másvilág.

Aki a másvilágból jött hozzánk

Korunknak ezek a természetfölötti jelenségei adják a garanciát arra nézve, hogy igazaknak kell tartanunk a régi korok csodáit is, amennyiben a történeti forráskritika rostáján átestek. Magyar viszonylatban példátmutató ezen a téren Lovas Elemér bencés tanár tanulmánya Boldog, most már *Szent Margitnak* csodáiról (Árpádházi Boldog Margit csodáinak részletes forráskritikája). Meggyőződhetünk ebből a műből, hogy a kortársak, szemtanúk mondják el a csodákat, a nép jelenlétében, melynek egyrésze maga is látta azokat. Képtelenség elgondolni, hogy kitalált mesékről van szó. – Ugyanígy kell gondolkozni *Szent Bernát* óriási csodáiról, mikor a második keresztes hadjárat érdekében 1147-ben toborzó körúton járt a Rajna völgyében: és sorra gyógyultak keze illetésére a bélpoklosok, sánták, vakok, süketek, és halottak támadtak föl. Szemtanú kísérője írta meg kora számára ezt a missziós körutat.

És így vonul *szakadatlan láncolatban a rendkívüliség*, a természetfölötti Krisztus idejéig, amikor minden csoda hatványozottan történt, hirdetve a világnak, amit Krisztus hirdetett: *Elérkezett a mennyek országa!*

Ezek a rendkívüli jelenségek Krisztustól, sőt már az ószövetség napjaitól kezdve tapasztalatszerűen engedik meg, hogy következtessünk egy *másik, láthatatlan világnak létezésére*. Csupán annyira, hogy: van. Hogy mily berendezése van ennek a világnak, mit művelnek ottan, arról pontosan annyit tudunk, amennyit az árult el, *aki abból a másvilágból egyedül jött el a földre*, aki koronatanúja annak: *Jézus Krisztus*. Az Egyszülött az Atya ölen, Ő maga mondotta el nekünk, hogy „*aki felülről jön*, mindenki fölött vagyon, aki a mennyből jön, fellebb való mindenkinél; és arról tanúskodik, *amit látott és hallott*”. (Jn 3,31) Jézus tanításának itt a földön egész értelme a másik világról szól; ennek érdekében el kell viselni tanítványainak az üldöztetést és a halált is, mert ebben az esetben jutalmuk bőséges lesz a mennyekben; ha pedig bűnre vinné őket szemük, kezük vagy lábuk, inkább ki kell tépni szemüket, le kell vágni lábukat, és így félszemmel, féllábbal bemenni az örök életre, mintsem egész testtel a pokolba vettetni (Mt 5,29). *Jézus a másvilág tanítását* pecsételte meg, *hitelesítette csodáinak sorozatával*; ezért halt vértanúhalált; ezt erősítette meg az emberi történelem legnagyobb csodájával: *föltámadásával*.

Amit Jézus a másik világról elmondott, abból a hittudomány óvatos következtetéseket von le, hogy valamivel többet ismerhessünk abból az odaátvaló világból. Így azután: van elég, amit biztos ismeretnek vehetünk: ami azonban valószínű, az még több. És így kialakult a transzcendens, azaz közvetlen tapasztalatunkat „átlépő”, meghaladó világnak a tudománya; *a végső dolgokról szóló tan, az eszkatológia*. Gyönyörű boldogságot mosolygó igazságok és örömet fénylő ígéretek gyöngyszemei kerülnek hálónkba az eszkatológia titokzatos tengeréből: az örök élet dogmája s a belőle vont következtetések; könnyes megbékéltségben ragyogó igazságok a halálról, a halál után való ideiglenes szenvedésről. Bíborban izzó, szépséges, örök dolgok: szeretet, béke, Isten életében való részvétel, mérhetetlen tudás, kimondhatatlan aktivitás, legmerészebb álmainknak valóra válása...

... hálót vettem a tengerbe.

A sötét mélységből különös formájú
és különös szépségű dolgokat hoztam felszínre.

Némelyik csillogott, mint a mosoly,

némelyik ragyogott, mint a könny,

némelyik bíborban égett, mint a menyasszony orcája.

(Rabindranath Tagore)

A legfontosabbakat, a legszebbeket ezen örök dolgok közül vegyük most sorra; Jézus és a Biblia kijelentései alapján; úgy, ahogyan hitünk nagy szakértői, az egyházatyák gondolatmeneteikben kifejtették.

Az égi haza

Mindnyájan érezzük néha-néha, borongós lélekkel az elmúlás keserű voltát. Érezzük a természetes ember bizonytalanságát: Mi van azután? És tétovázva állunk a halál hídjára előtt.

Rozoga rossz híd, mélyen alatta
a meg-megakadt jégtorlatokat
rohanó folyam árja ragadja,
bömbölve, vadul.
Odatúl:
nem látszik a part.
De a sok-sok nyom a hóban, mind, mind odatart.

(Varga Gyula)

Csak híd a halál, csak „átmenet”, nem veszítjük el vele kedveseinket, nem veszítenek el valójában minket sem. A halál csak előre küldi az embereket: az égi hazába. „Zarándokok és jövevények vagyunk a földön. Mert akik így beszélnek, mutatják, hogy hazát keresnek.” (Zsid 11,13) Néha a kivándorolt távol az óhazától jobb sorba kerül; jobb emberek veszik őt körül, mint otthon. De nem így van földi vándorútunkon: igazi hazánk az égi haza, s ha erre függesztjük tekintetünket, tulajdonképpen mindig rosszak között vagyunk. Aki ennek a gondolatnak a mélységére még nem gondolt, boldogtalan a földön. Csakugyan a legszebb, leggyengédebb kötelékeket beszennyezi a gyarlóság: nincsenek testvérek veszekedés nélkül, házasság sebek nélkül, jóbarátság félreértés nélkül, közösség hibák és szeretetlenség nélkül. Nem szakadhatunk el e rosszaktól, ha csak nem térünk meg az angyalok társadalmába: ahol mindenki jó, mindenki igaz.

Elképzelhetetlen nagy és *elgondolhatatlanul kedves e társadalom, ahova tartunk*. Semmi biztonság, semmi tökéletesség, semmi nyugalom Itt, és mégis mily jó és kellemes. Mennyivel édesebb lesz hát Ott: ahol nem lehet már semmi gyanakvás, ahol a széthúzásra nem nyílik már semmi alkalom, ahol mindenkit a tökéletes szeretet kötelékei fűznek egybe.

Mily keserű gond súlyos időkben *a lakásszerzés!* Az égi hazának szerzője Krisztus, aki azzal vigasztal, hogy *Atyja házában sok lakóhely van*, ha nem így volna, azt is megmondotta volna; és ő maga megy el, lakóhelyet készíteni számunkra (Jn 14,2). Hogyan örülnek manapság, ha sikerült egyszerű egyszobás lakást szerezni valakinek. Hogyan örülne valaki, ha szép villát kapna ajándékba vagy kis tanyai birtokot, amelyen gond nélkül élhetne, hogyan adna hálát az ajándékozónak! *Minket pedig az Atya háza vár*, Krisztusban fogunk maradni, ő lesz a mi birtokunk, örökségünk része maga az Isten.

Hogyan sóvárog mindenki *békés környezet, nyugalom, csend után*. Hogyan sóvárogtak csak egy robbanásoktól mentes éjszaka után az ostromlott város lakói a pincékben! Hogyan sóvárog mindenki a teljes béke után a háborúban, hazatérésre a hadifoglyok! – És mindez odaát valóra válik, véglegesen és változtatás nélkül, teljesebben, mint elképzelni tudnánk. Az örök Béke mosolygó palotája Atyánk háza:

... ahol a Béke lesz
örökös örömünk,
ahol a *tény* előtt
nem fut az epedés,
s nem lesz a *vágy* különb,
mint a *teljesedés*.

(Abaelardus)

Itt semmiben békét, megnyugvást nem talál a Végtelenre törő emberi szív. Gyönyörét véli megelni az aranyban, a valutában, a tőkében: és undort, gondot, veszedelmet talál benne. Gyönyörét hajszoja a birtokolásban, a mámorban, a válogatott lakomákban, társadalmi életben. Boldogságát úzi a szerelemben, útjában álló házastársát nyűgnek érzi, teher és háborúság vele együtt lennie. Mindez csak nyugtalanságnak, lelki szenvedésnek, csömörnek és sokszor életuntságának a forrása.

*Ilyen zavarokkal teli a világ – és mégis szeretjük azt. Mi lenne, ha tényleg megtalálná az emberi szív nyugalmát, békéjét ebben a világban, mint ahogyan nem találja meg? Hogyan szedné lázasan mindenki virágait, mikor most nem átallja a tövises giz-gazért is kinyújtani kezét? Nem akarjuk elhagyni a világot, de ő elhagy majd mindnyájunkat. És akkor elmúlik a szenvedés és eljő a nyugalom. És akkor elmúlnak az álnok, csalfa szájjal kecsegtető gyönyörök és eljő az igazi jó: gyönyörét leli mindenki a *Béke sokaságában*. Aranyunk a béke lesz, ezüstünk és pénzünk és valutánk: a Béke, birtokunk: a Béke; életünk: a Béke; Istenünk: a Béke.*

Ne féljen hát túlságosan esendő szívünk attól a naptól, amely majd örök lakáshoz juttat bennünket, a mennyei hazának polgáraivá tesz. Jó haza az, égi haza, az angyalok hazája. Olyan haza, amelynek egyetlen fia már többet meg nem hal, amelyet nem rohanhat le semmi ellenség; olyan haza, ahol nagy barátunk maga az Isten; ahol barátaink, szeretteink serege már minket vár. A maga üdvösségéről már bizonyos, a miénken ellenben még aggódik.

A látnivalók folyamai

Jézus földi missziójának alapvető beszédében, a hegyi beszédben, tette meg a nagy ígéretet: „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent.” (Mt 5,8) Amit a pogányok csak mint lehetőséget sejtettek, áhítottak, azt a másvilág koronatanúja, mint elragadtató valóságot helyezi kilátásba, és sokszor hangoztatta. Legkedvesebb tanítványa, Szent János a Mester tanítását közvetíti, mikor kijelenti: „Tudjuk, hogy amikor Isten meg fog jelenni, hasonlók leszünk hozzá, mert *láttni fogjuk őt, úgy, amint van.*” (1Jn 3,2)

Most ez még lehetetlen: távol járunk még, földi zarándoklat vándorútján az Úrtól. Most még úton vagyunk, nehéz haladni, súlyos a gond, sötétek éjjeleink, homályos jövőnk. És nem vigasztal, hogy

... mindenütt nehéz, sehol sem könnyebb,
egyforma gondok, egyforma könnyek,
keserű éjek, szürke nappalok,
meg nem terülő, koldus asztalok,
reményfák levele mind leperreg,
fáradt felnőttek, sápadt gyermekek.

(Mael Ferenc)

De ez a sötét homály egyszer majd felszakad és *Isten ragyogó napfénye* önt el bennünket. „*Akkor fényleni fognak az igazak, mint a nap, Atyjuk országában.*” (Mt 13,43) A *lux perpetua*, az örök világosságnak most néha gyászos akkordban csendülő kívánsága akkor merő örömben teljesedik ki bennünk. Kimondhatatlan fényesség: Isten élete merít el bennünket parttalan óceánjának tündöklésébe. Az isteni életben elmerülünk; nem mernők kimondani, ha nem a szent és isteni írás mondaná. Hiszen oly mélységes ez a titok, mint a magas hegyek völgykatlanjaiban meghúzódó, a néptől feneketlennek hitt tengerszemek; olyan mélységes, hogy még az örökkévalóságban is csak szemlélni tudjuk, de átérteni soha!

Olyan nagy dolog Istent meglátni! Semmi ehhez mérve a mindenség látása. Az, hogy egészségesen élünk, hogy örökké élünk, hogy nem éhezünk, nem szomjazunk többé, hogy nem leszünk soha többé fáradtak, semmi ez ahhoz képest, hogy láthatjuk az Istent, Kinek látása szépséges, orcája ékes, szava méz. Nem lehet a műremeket rögtön felfogni: mindig új és új soha nem sejtett szépségeket fedezünk fel egy igazi költő írásaiban, ha százszor olvastuk is; soha nem észlelt gyönyörűségeket a sokszor hallott oratóriumban vagy szimfonikus zeneműben; egy klasszikus szobor vagy kép mindaddig nem is sejtett mélységeit tárja elénk. Isten pedig nem halott, fehér márványból faragott mű, nem a nyelv vagy a hangok síneire állított, tehát korlátok közé szorított, véges, emberi szépség, Ő maga a kimeríthetetlen, *végtelenül változatos Szépség*: azért, mert Változatlan. De nem úgy változatlan, mint a hideg márvány, hanem úgy, hogy minden szépség, minden jószág, minden igazság Ő. Ezer év előtte ezért olyan, mint egyetlen nap. És soha el nem fogyó évek, örökké tartó élet sem elég, hogy kimerítse Őt, végzetlen változatosságát, ki nem csodálható szépségét, meg nem unható ötletességét, kifogyhatatlan gondolatvilágát. „Ez az örök élet, hogy megismerjenek Téged, egyedül igaz Istent” mondotta Jézus. (Jn 17,3)

Ez a megismerés több, mint az értelem hideg aktusa, ahogyan például egy mértani igazságot megismerünk. Oly megismerés ez, amely nemcsak megállapítja az igazságot, hanem vele *személyes kapcsolatba, viszonyba is lép.* Istent leplezetlenül, egész valójában megismerni és *őt megszeretni*, egy és ugyanaz, amint szavainak leghitelesebb magyarázója,

János evangélista kijelenti: „Aki nem szeret, nem ismeri Istent, mert Isten a szeretet.” (1Jn 4,8)

És Istent látni, végtelenségének szemléletébe merülni, egyúttal azt is jelenti, hogy *Benne megismerünk minden mást. A látnivalók folyamai* fakadnak ebből a parttalan tengerből: hiszen a Teremtő Lángelme megismerése egyúttal teremtményeinek, az egész világegyetemnek megismerését jelenti. A világegyetemnek porszeme csak földünk: és mégis mily gyönyörűség utazni, világot járni, óceánjárókon új világreszeket megbámulni, sosem látott ódon városok utcáit koptatni. Hogyan elragad a magas hegyek világa, a bíborkékben villódzó tenger, milyen mélységet tudott látni Prohászka az üres madárfészekben. Hogyan magával ragad a képzőművészetek szépsége, hogyan bűvöl el a költészet, mily szavakban vissza nem adható érzelmek dinamikája hullámszik bennünk a zene, a hangok csodálatos birodalmában! És Isten mindennek a szépségnek Ősforrása, mintája, mintát szolgáltató Ősoka. Mindez a szépség, minden igaz Őbenne található végtelen fokozottságban. A teremtett szép, igaz, jó, a természet, a művészet, az emberi test szépsége az Isten harsogó fényességének csak halovány visszatükrözése a sáros föld pocsolyájában.

Isten arca tekint reánk a teremtett világ szépségének fátyolán keresztül. Már a földön boldog, aki a zsoltárköltő szavával el tudja mondani: arcodat keresem, Uram. Azelőtt felbukkannak égen és földön Isten szeretetreméltó dolgai, és sejtetik velünk a mindenkben imádandó és szeretetreméltó Atyának kifogyhatatlan szépségét, látásának édességét.

A mennyei életforma

Szeretjük, ha szép napokat érhetünk meg. Szép, örök nap vár mireánk; olyan élet, ahol nem kell félni többet rossz napoktól, szép nap, melyen nem szakad vége életünknek. Olyan nap, amelynek nincsen estéje.

Az örök haza örök napjának *külön, mennyei életformája van*: Jézus azt mondta róla, hogy abban sem nem házasodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok lesznek, mint Isten angyalai a mennyben. (Mt 22,30) A testi élet „korrupciója” nem lesz meg ebben az életben, a test gyönyörei, mámor és lakoma, a földi birtoklás gögje, a hatalom vágya hiányzik belőle. Úgy élnek a boldog város lakói, miként az ég angyalai: nem a teremtményekben, hanem a Teremtőben lelik örömüket.

Igaz, hogy ezt most teljességgel nem érthetjük meg; ha nem szeretnők ezt az életet, ha a válás tőle nem volna keserű, a vértanúk dicsősége semmi sem lenne. Bizony igaz, hogy földbe gyökerező emberi énünk, ha mennyei életformáról hall, ha azt mondják neki, hogy Isten lesz a miénk és egyedül vele fogjuk beérni, ha azt hallja, hogy a többi nem kell és egyedül Istenben találjuk gyönyörünket: ez énünk szorongani kezd. Ez a testies én rossz vágyaktól beragadt szárnyaival így gondolkozik: *Milyen élet az*, ahol többé nem eszem, ahol többé nem iszom, ahol nem élhetek azzal, akit szeretek? *Szent Ágoston* zseniális szavával válaszolunk: Ez a mi örömünk betegségnek, nem egészségnek a jele. Vannak a betegeknek furcsa, nyűgös kívánságaik: égnek a vágytól valamilyen ital után, úgy vélik, hogy tüstént meggyógyulnának, ha bizonyos gyümölcsöt kapnának, ha élvezhetnék lázas vágyuk tárgyát. Megjön az egészség: vége a vágnak! Amire kíváncozott, most már utálja, mert csak lázában áhította. Amint az egészség elfújta a beteges vágyakat, úgy söpör el mindent a halhatatlanság. *Mert a mi egészségünk, amely mindent kellő módon értékelte: a halhatatlanság.*

És nem szabad feledni, hogy a *mennyei életforma a feltámadásban bontakozik ki teljes virágában*. *Olyanok leszünk, mint az ég angyalai*: Talán ezek szegények, hogy nem táplálkoznak? Nem mondhatnók inkább boldognak őket, hogy nem szorulnak rá ilyesmire? Vagy a gazdagság hiányzik tán náluk? Ők igazán gazdagok, hatalmasok. A gazdag embert tehetősnek nevezik. Az angyaloknak vannak csak igazi tehetségeik. A jómódút a szegény úrnak mondja, nagyra tartja, hatalmasnak. Oda mehet, ahova akar autójával, repülőgéppel, előtte nyitva vannak a határok. Mindene megvan, nem szenved szükségét. Az angyal sokkal hatalmasabb, tehetősebb ennél: ahol akarja, egy pillanat alatt ott lehet. Nem kell parancsot adnia, hogy előálljon a kocsi; az ilyen parancs, a maga defektjeivel együtt a gyengeségnek és nem a hatalomnak a jele. Hogyan hiányoznék tehát e mennyei életformából bármi a mindenségből, mikor az lesz a mienk, aki a mindenség Alkotója!

Urunk örömében

Jézus az örök életet szerette példabeszédekben közelebb vinni az emberek lelkéhez. Egy ízben egy keleti uralkodóról beszélt, aki óriási összegeket adott át szolgálóinak, hogy gazdálkodjanak velük. Aki jól gazdálkodott, annak jutalma ez volt: „Mivelhogy a kevésben hű voltál, sokat bízok reád: *Menj be Urad örömébe!*” A hatalmas uralkodó „öröme” minden boldogság foglalatja, és akkora, hogy nem az ember szívébe száll, hanem az ember megy be abba.

Urunk öröme Jézus szerint abban is áll, hogy „*egyének és igyanak asztalomnál az én országomban*”. (Lk 22,30) Az Úr többször lakoma képében írja le az örök élet boldogságát, sőt nem hiányzik a násznak képe sem; a zene, tánc, ének szintén hozzátartoznak a képhez. Magától értetődik, nem járunk a mohamedánizmus útján, amely érzéki örömök paradicsomává süllyesztette a mennyországot. De igaz, hogy mindaz, *ami az embernek örömet okoz, az végtelen mértékben van meg Istenben*. Minden *amire vágyunk*, megvan Istenben, az egy Jóban, kiben benne foglaltatik minden jó. Ha a *szépség* gyönyörködtet: tündökölni fognak az igazak, mint a nap Atyjuk országában. A *gyorsaság* örömet okoz, a test szabadsága, amelynek semmi sem áll ellen: ott mindez sokkal inkább meglesz, mert hasonlóak lesznek az ég angyalaihoz. Ősi kívánság, hogy az ember „*éljen*”, soká éljen, egészségben: ott örök élet jut osztályrészül. Ha a *jóllakást* kívánjuk, mily nagy dolog ez, tapasztalhatták sokan a közelmúltban; szegény csontváz-emberek: jóllaknak, mikor megjelenik Isten dicsősége. Ha a *mámort* kívánod, – mily nehéz gondtól szabadít meg, feledtet szenvedést: ami benne pozitívum, a hiányt, bünt leszámítva, ott is megvan: „Házadnak bőségétől megittasodnak”, mondja a Biblia.

In saecula saeculorum

Mindörökön-örökké, hangzik minden hivatalos imádságunk végén lelkünket a földről az éggel egybekapcsoló szó. Isten jutalma: maga az Isten, a mi örökségünk és örökké élvezhetjük. *Ne féljünk, hogy ezt meg lehet unni*, le kell vetnünk a gyermekes fogalmakat, amidőn a mennyországot valami angyalok által végzett liturgiának képzelik el. Isten szépségének élvezése olyan, hogy mindig jelenvaló és sohasem elegendő. Nem mondhatjuk azt, hogy nem telünk el vele, mert ez éhséget jelentene, nem állíthatjuk, hogy jóllakunk vele, mert ez csömört juttat eszünkbe. Az ember megunja az ételt, ha mindig ugyanazt kapja, undorodik az italtól, ha untig itta, elunhatja a színházat, ezt vagy amazt: de sohasem unja meg az ember az egészséget. Ahogyan a földi életben az egyetlen meg nem unható dolog az egészség: úgy a másvilági élet egészsége a szeretet, halhatatlanság, örökkévalóság.

Örökön-örökké! Az örökkévalóságot *nem lehet ingyen megkapni*: fáradtság az ára annak. Az örökkévalóságot nem lehet ölnkbe hullajtani: az erőszakosok ragadják azt magukhoz. Az örökkévalóság öröme csak úgy lehet a mienk, ha képesek vagyunk örömeikről lemondani, amelyeknek vége a kárhozatba visz. Az örökkévalóságot csak úgy nyerhetjük el, ha vállaljuk Isten csapásait, a szenvedéseket. Szomorú, igaz, a szenvedés. A szőlőfürt szentágostoni példája jut eszünkbe. Igaz, hogy a fürt megsemmisül, amikor a présbe kerül, de mibe semmisül bele? Mustba és borba, a hordó mélyébe. Ha félt volna a présből, madarak vagy rókák zsákmánya lett volna. Nekünk sem szabad többet tartanunk a szenvedésektől, viseljünk el a jelen világ szőlőprésében minden nyomást, minden szenvedést, hiszen odatúl ebből lesz az örök élet szintiszta, édes, erős bora.

*

Két korszakot alkotott Isten, két világot: a jelent és a „másikat”. A jelen világ látható, a másik láthatatlan. Érzékeinkkel mérjük fel amazt, értelemmel csupán a másikat. Tapasztalatunk közvetlenül hajolhat a jelenhez: a hit ér fel csak a másiknak magasságához. A jelen világ csak kifutópálya: a cél és a nagydíj a másik. Fáradtság és veríték ez a világ: boldogság és pihenés a másik. Ez a tenger, az: a kikötő. Ez rövid: amaz soha nem vénülő és halhatatlan.

Ott a romlás tehetetlen,
minden panasz ismeretlen,
ott a kornak nincs múlása,
ott mindenki Krisztus mása.
Égi város, boldog otthon
amaz örök sziklaormon,
biztonságos szent öböl te,
légy távolról üdvözölve!

(Hildebert, Sík S. ford.)